

4 8-10. a900
BUDAPESTI ÉPÍTŐMESTEREK, KŐMIVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK
IPARTESTÜLETE

1920 **KÖZLEMÉNYEK** 1920

KIADJA AZ IPARTESTÜLET, BUDAPEST, VIII., NÉMET-UTCA 22. SZ.

XXXXXXXXXXXXXXXXX XVI. ÉVFOLYAM. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

8-334. FELELŐS SZERKESZTŐ: JULIUS
SZÁM Dr. ERŐS SÁNDOR UDV. ÉPÍTŐMESTER, IPARTEST. AELNÖK 1.

Egyes szám ára 4 korona.

Tagok a tagdíj ellenében ingyen kapják.

Tartalom: Rendkívüli előljárásági ülés. — Az építőipar gyakorlásának biztosítása. — Az ácssegédek órabére. — A létra- és lógoáltványon dolgozó kőmivessegédek órabére. Mész és cement. — Az erdélyi menekültek köszönete. — Sodronyszögek kaphatók. — Kizárások az Építőmesterek Szövetségéből.

Rendkívüli előljárásági ülés. Az építőipar gyakorlásának szabályozása ügyében a kereskedelmi miniszterium szaktanácskozást hívott össze, amelyen való részvételünk megbeszélése szükségessé tette az előljáráságnak július 6-ára való összehívását. Az ide vonatkozó tudósítást hátrább közöljük.

Az ülést *Klenovits Antal*, az iparrestület elnöke vezette, mely először a folyó ügyeket tárgyalta le. A fontosabb ügyeket alább ismertetjük.

Halálozások. A napirend előtt elnök kegyelettel emlékezett meg *Kauszer Gyula* építőmester elhunytáról, aki május 25-én váratlanul meghalt. Méltatta *Kauszer Gyula* érdemeit, melyeket az elhunyt az építőiparosok érdekében egy hosszú életen át hasznosan kifejtett, s emlékét jegyzőkönyvileg megörökíteni határozatott el. Résztvétel emlékezett meg az ülés *Strasser Vilmos* betoniparosról, aki július 2-án halt meg.

Az ipartörvény novelláris módosítása iránt kibocsájtott törvényjavaslat tárgyalására a kereskedelemügyi miniszterium június 8-ára ankétet hívott össze. A tanácskozásokat *Emich Gusztáv dr.* kereskedelmi miniszter nyitotta meg, majd *dr. Lipták Pál* államtitkár vette át az elnöklést, melyet a nyolc napig tartó tárgyaláson állandóan ellátott. Az ankétra iparrestületünk *Müller Ernő* és *Ziegler Géza* tagokat és *Fridrich F. Géza* jegyzőt küldötte ki.

Az építőipart illetőleg négy ízben volt alkalmunk a javaslatához hozzászólni. A gyárosokról szóló szakasznál az Építési Vállalkozók Egyesületének kiküldött elnöke, *Ullmann Gyula* azt kívánta, hogy azokat az építési vállalkozókat, akik az építőiparral nagyban foglalkoznak, a gyáriparosok közé sorolják. Minthogy a tervezet értelmében a gyárszerű üzemek a képesítéshez kötött ipa-

rokat is szabadon gyakorolhatják, tiltakoztunk az ellen, hogy az építési vállalkozók részére bármilyen jogot biztosítsanak.

A javaslat a képesített iparok közé sorozza a *műkökésztő* és a *műkő- és kőszobrász* iparokat. A műkökésztésnek az építőiparhoz, a műkő- és kőszobrászatnak a kőfaragó iparhoz való csatolását kértük. A törvénytervezet 33. §-a az építőiparok gyakorlására nézve úgy intézkedik, hogy addig, amíg az építőipari törvény elkészül, az eddig kiadott érvényben levő rendeletek az irányadók. Ide vonatkozólag javasoltuk, hogy már itt legyen lefektetve azon elv, hogy a képesítésnélküli építési vállalkozók a magasépítés terén semmiféle működést se fejthessenek ki.

Ennek biztosítására a büntető rendelkezéseknél a 138. §. után külön szakasz beiktatását kértük, melynek értelmében az, aki építkezést jogosulatlanul végez, a vállalati összeg 20%-áig terjedő bírsággal, visszaesés esetén elzárással büntetessék. Ezen kívül jogosulatlan építkezés esetén a hatóság köteles legyen az építkezést haladéktalanul betiltani, s a munka hatósági őrizetét elrendelni.

A törvénytervezetnek a női- és ifjómunkásokra vonatkozó hiperszociális intézkedéseinek tárgyalását az összes érdekeltségek kívánságára az elnöklő államtitkár levette a napirendről.

Az ipartestületek kongresszusa a pünkösdi ünnepek alatt május hó 23—24-én zajlott le, melyen ipartestületünk részt vett. A kongresszus napirendjére volt tűzve az építési vállalkozás szabályozása ügyében benyújtott határozati javaslatunk, melyet a kongresszus elfogadott.

A pallérok fölmondási ideje tekintetében több tagunk kérte annak igazolását, hogy az építési munkavezetőt a főnnálló joggyakorlat értelmében kétheti fölmondási idő illeti meg.

Jutalomkönyvek. A felső építő ipariscolát jelesen végzett tanulók jutalmazására az Építő Munkavezetők Könyvtárából 530 korona értékű könyvet ajándékoztunk.

Kőfaragó bojkott. A nyári évad kezdetén a Kőfaragó Mesterek Szövetsége elhatározta, hogy a kőfaragó szakmában a 9 órás munkaidőt bevezeti.

A Seenger Béla kőfaragó telepén alkalmazott munkások a kiterjesztett munkaidő fölvetelét megtagadták, s minthogy a Seenger gyár a Szövetség határozatához tartotta magát, a munkások március 13-án, szombati napon szabályszerűen kiléptek a munkából s azóta a telepet bojkott alatt tartják.

Dr. Kálmán László iparhatósági biztos értesülvén a hely-

zetről, az érdekelt feleket békéltető tárgyalásra hívta meg, melyet június hó 24-én tartottak meg eredmény nélkül, mert a munkások mereven ragaszkodtak a 8 órai munkaidőhöz; a munkánélküli segédek nagy számára hivatkozván, holott a munkaadók munkahiányról panaszkodnak.

A sirkőiparosok fölvétele. A kőfaragó szakosztály véget kívánt vetni annak az állapotnak, hogy a sirkőkereskedők és szobrászok nemcsak a sirkövek árúsításával, hanem azoknak a temetőekben való föllállításával, sőt régi sirköveknek ujja való átdolgozásával és sirkőalkatrészek készítésével is foglalkoznak. Ezért az ipartestület utján fölhívta mindazokat, akik iparendély nélkül ilyen munkákat végeztek, hogy ezekkel törvényes következmények terhe mellett hagyjanak föl. A sirkőkereskedők közül azok, akik egyrészt kitanult kövénökök, másrészt a fentebb említett munkákkal már hosszabb idő óta jóhiszeműleg foglalkoznak, a sirkőkereskedéshez nélkülözhetetlen mellékmunkák további gyakorlatában való meghagyásukat, s mint *sirkőiparosoknak* az ipartestületbe való fölvételüket kérték.

A kőfaragó szakosztály előzetes helyszíni szemlék tartása és többszöri beható tárgyalás után öt sirkőkészítőnek a fölvételét javasolta, amihez képest az előjáróság *Handel Fülöp, Kohn Arnold, Löwy József, Szász Miksa és Wallner Nándor sirkőiparosokként* való fölvételét elhatározta az alábbi kikötések mellett.

Jogosítva vannak egy, legfeljebb két kőfaragó segéd alkalmazása mellett *három* méternél nem magasabb, készen vásárolt sirköveket a temetőben föllállítani; a saját köveiken kisebb csorbulásokat és javításokat, továbbá a náluk megrendelt sirkövekhez alap- és szegélyköveket készíteni puha kőből.

Kőfaragó tanoncot tartaniok, ugyszintén sírboltokat és mauzóleumokat készíteniök tilos.

A Munkavezetők Könyvtára árainak fölemelése tekintetében az OKÁB. véleményének előzetes kikérését határozta el az előjáróság.

A katonai építési munkák kiadása ügyében a kereskedelmi miniszteriumhoz intézett fölterjesztésünkre érkezett választatot az előjáróság tudomásul vette.

Belépés a Területvédő Ligába. Az Ipartestületek kongresszusa egyhangú határozattal kimondotta, hogy a Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligájához csatlakozik, annak céljait az ipartestületek munkájával és az iparosok anyagi támogatásával kívánja előmozdítani.

Az előjáróság elhatározta, hogy a Liga alapító tagjai sorába lép és az ipartestület tagjait fölhívja, hogy a szent cél, Magyarország területének visszaszerzése érdekében lépjenek be a Ligába.

Alapító tag egyszersmindenkorra 1000 K, rendes tag 100 K, pártoló tag 20 K és kültag legalább évi 5 korona tagdíjat fizet.

Egységes ipartestületi lap kiadása iránt tett kezdeményező lépéseket az Ipartestületek Országos Szövetsége. Fölhívta a fővárosi ipartestületeket, hogy az esetleg kiadott lapjaikkal olvadjanak be az alakítandó közös ipari szaklapba. Az előjáróság a javaslat fölött napirendre tért.

A Lakásépítési Miniszteri Biztosság háziilagos építkezései ügyében az előjáróság elrendelte, hogy a Miniszteri Biztosság a munkáknak vállalatba adás útján való végeztetésére kéressék föl.

A fővárosi Közmunka-Bizottság megalakulásával kapcsolatban a bizottság munkájába oly módon való bevonásunkat kértük, hogy minden szakma egy-egy képviselőjét hívják meg.

Az Építési Vállalkozók Egyesületének támadása felelős szerkesztőnk ellen. A Vállalkozók Egyesülete támadó hangú levelet intézett dr. Erős Sándor alelnökhöz, mert az előjárósági ülés azon határozatát, hogy a Rella N. és Unokaöcscse, valamint a Szemere és Társa építési vállalatok ellen jogosulatlan építkezés miatt följelentés tétessék, lapunk legutolsó számában leközlöttük.

Minthogy felelős szerkesztőnk ezidő szerint külföldön tartózkodik, az Elnökségünk a Vállalkozók Egyesületéhez intézett válaszában — addig is, míg dr. Erős Sándor az ellene intézett támadással szemben állást foglal, — a szerkesztő eljárása fölött helyeslését fejezte ki és magát vele e tekintetben azonosította.

□ □

□ □

Az építőipar gyakorlásának biztosítása. Az építési vállalkozók jogtalan iparüzése ellen ipartestületünk évtizedek óta sikertelenül küzd, mert az ipartörvényben megállapított büntetés nevetségesen csekély az elérhető haszonhoz képest, s a vállalkozók a büntetés kirovása után is tovább folytatják a jogtalan iparüzést. Ezért ipartestületünk az építési vállalkozás szabályozását kérte a kereskedelmi miniszteriumnál. Hasonlókép jártak el a kőműves-, kőfaragó- és ácsmunkaadók szövetségei is, akik azonban ezenkívül munkakörüknek újabb szabályozását, illetve kiterjesztését is kérték. Ezeknél fogva a kereskedelmi minisztérium július 10-ére szaktanácskozást hívott össze.

ségek
érdek
ipar
mego
előljá
külön
elérh

közös
lődött
Egyle
az ép

és W
abban
tosítá
nyoma
szítés
szakm

a hatá
láson
csekél
arra n
tárgya
építői
Szilár
nak le

□ □

Szöve
elhatá
7:50—
tettel

tagjai
közöse

□ □

Minthogy az idő rövidsége miatt az egyes szakmai érdekeltségek között a hatáskör tekintetében fennálló ellentétek áthidalása érdekében nem lehetett tárgyalásukat tartani, de másrészt az építőipar pangása miatt a hatáskör kérdésének *máról-holnapra való megoldása* egyik érdekeltségre nézve sem létkérdés, az ipartestület előljárósága elejét akarta venni annak, hogy az e téren mutatkozó különbözetek folytán az építési vállalkozókkal szemben már most elérhető eredményeket kockáztassuk.

Ezért ipartestületünk július 9-ére az érdekelt szaktestületeket közös előértekezletre hívta össze. A napirend fölött élénk vita fejlődött ki, melynek során *Zielinski Szilárd*, a Mérnök- és Építész Egylet elnöke azt kívánta, hogy a mérnökökre ne vonatkozzanak az építési vállalkozókat illetőleg hozandó rendszabályok.

Edvi-Illés László, *Kovacsék Ferenc*, *Farkas Elek*, *Mann József* és *Weisinger György* felszólásai után a jelen voltak megegyeztek abban, hogy a miniszteri ankéten az építőipar gyakorlásának biztosítását sürgősen kiadandó rendelettel kívánják szabályozni, de nyomatékosan kérik egyszersmind, hogy építőipari törvény elkészítésére az érdekeltségeket szólítsa föl, hogy ezáltal az egyes szakmák munkakörei is végleges megoldásra jussanak.

Ezen megállapodás ellenére az ankéten a kőmives mesterek a hatásköri kérdésnek azonnali tárgyalását kérték, amivel a tárgyaláson ellentétes nézeteket váltottak ki, úgy, hogy az ankétet a legcsekélyebb eredmény elérése nélkül el kellett halasztani. Csupán arra nézve történt megállapodás, hogy az érdekképviseltek közös tárgyalásokon állapodjanak meg azon alapelvekben, melyeken az építőipari törvényt fölépíteni kívánják. A közös tárgyalások *Zielinski Szilárd* vezetése alatt a Magyar Mérnök- és Építész Egyletben fognak lefolyni.

□ □

□ □

Az ácssegédek órabére. A Budapesti Ácsmesterek Szövetségének végrehajtó bizottsága július hó 5-én tartott ülésén elhatározta, hogy az ácssegédeknek április 19-től kezdve érvényes, 7:50—8.— koronában megállapított órabérét *nem emeli fel*, tekintettel az élelmiszerpiacon beállott lényeges javulásra.

Elhatározta továbbá a végrehajtó bizottság, hogy a Szövetség tagjai ezentúl ácssegédeket csak az Építőmesterek Szövetségével közösen föntartott munkaközvetítőtől vehetnek föl.

□ □

□ □

A létra- és lógóállványon dolgozó kőmivesegédek órábérére f. é. május 31-től kezdődő hatállyal 8:50—9:50 koronában állapított meg.

□ □ □ □

Mész és cement. A kézműipari miniszteri biztosság a mész- és cementgyárak termelésének egy részét a kisipar részére biztosította. Ez ügyekben közvetlenül a miniszteri biztossághoz kell fordulni, mely a közlekedési tanfolyamok épületében, *VIII., Luther-utca 3. szám alatt*, délelőtt 9—2 óra között tart hivatalos órákat. Telefonja József 21—40.

A kereskedelmi minisztérium 25-ik ügyosztálya szintén segítségére van az iparosságnak a cementszükséglet biztosításánál. Azok, akik igazolni tudják, hogy megrendelt munkához cementre van szükségük, kérelmeikkel forduljanak ezen szakosztályban *Egry tanár úrhoz*, kinek hivatalos helyisége a kereskedelmi minisztérium főépületében van. (II., Lánchid-utca 1—3.) Telefonja 43.

□ □ □ □

Az erdélyi menekültek köszönete. Az erdélyi menekültek segélyezésére befolyt adományokat 3000 koronára kiegészítve rendeltetési helyére juttattuk. Az Országos Menekültügyi Hivatal hálás köszönetét nyilvánítja azon tagjainkkal szemben, akik adományukkal a nemes célhoz hozzájárultak.

□ □ □ □

Sodronyszögek kaphatók az Ipartestületek Orsz. Szövetsége Anyagbeszerző kötelékénél, VII., Nyár-utca 6. sz. alatt. A szög kgr-ja a szög méretéhez képest 23—25 korona.

□ □ □ □

Kizárások az Építőmesterek Szövetségéből.

A Budapesti Építőmesterek, Kőmivesmesterek és Építési Vállalkozók Szövetsége összülési határozattal elrendelte, hogy a folyó évi 15008. számú belügyminiszteri rendelet értelmében a szövetség tagjainak a kommun alatti magatartása vizsgálat tárgyává tétessék. Az igazolási eljárás megejtésére kiküldött bizottság kéthónapos működés során befejezte eljárását és annak eredményéhez képest *Dévay Nándor* építőmestert, *Kaiser Hugó* építőmestert, *Nemes Emil* építési vállalkozót (Nemes és Stricker cég) és *Vedres Károly* kőmivesmestert destruktív szellemű eljárásuk és magaviseletük miatt egyhangulag hozott határozattal *kizárta* a szövetségből.

□ □ □ □

1
közölt
2
munká
3
vagy t
4
menés
eltölte
5
és egy
6
ben v
7
ségi já
ben 20

1. Kö
2. Eg
3. Ol
4.
5.
6. Bá
7. Du
8. Rö
9. Pe
10. Fe
11. Rö
12. P
13. St
14. Du
15. Zú
16. I
17. I
18. Eg
19. V
20. A
na
21. Kö
22. Kö

23. 1
24. 1
25. 1
26. 1
27. 1

Házilagos (regie-) munkáknál felszámítható árak.

A piaci árakat kutató bizottság jelentése 1920 július hó elején.

Általános feltételek.

1. *Rendes munkaidő díjazása.* A napi rendes munkaidő $9\frac{1}{2}$ óra. Az alább közölt munkabérek a rendes munkaidőre fizetett órabéreket tüntetik föl.
2. *Túlórak díjazása.* a) A rendes munkaidő után este 8 óráig teljesített munkáknál a munkabérek 30%-kal, éjjeli munka esetén 100%-kal emelkednek.
b) *Allványozók* után nappali időben a rendes munkaidő előtt, közben vagy után teljesített munkáért 50% felülfizetés jár.
3. *Utazási idő.* A munkások azon ideje, melyet a munkahelyre való odamenéssel és visszatéréssel, anyagok és szerszámok oda- és visszaszállításával eltöltenek, rendes munkaidőnek számít.
4. *Vámon kívüli munka esetén* a munkabérek után 20% pótlék fizetendő.
5. *Utazási és fuvarköltség.* Villamos vagy más forgalmi eszköz költsége és egyéb külön kiadások felszámítandók.
6. *Napiárak.* Az anyagárak és fuvarbérek a fent kitüntetett napon érvényben volt napiárak alapján vannak megállapítva.
7. *Regieköltség és haszon.* Az alább kimutatott munkabérekhez — betegségi járulék, balesetbiztosítási díjak és üzleti költségeikért 25%, haszon fejében 20% — összesen 45% külön felszámítandó.

I. Kőmives munka.

a) Anyagárak:

	Korona
1. Közönséges tömör faltégla loco gyár	1000 dbként 1560.—
2. Égetett mész 100 kg.	ab raktár 160.—
3. Öltött „ pr. m ³	„ 1200.—
4. „ „ 1 láda *)	„ 90.—
5. „ „ 1 vödör (pitli) *)	„ 50.—
6. Bányahomok 1 m ³ loco kavics-, illetve homokrakodó	—
7. Dunahomok pr. m ³ loco rakodó	170.—
8. Románcement (1 zsák 80 kg.) loco raktár	pr. kg. —
9. Portlandcement (1 zsák 50 kg.) „ „	„ 1.80
10. Fehérmész habarcs	1 láda 45.—
11. Románcement-habarcs (1 : 3)	1 „ —
12. Portlandcement-habarcs (1 : 4)	1 „ 70.—
13. Stukkatur gipsz, loco raktár	pr. kg. —
14. Duna kavics 1 m ³ loco kavicsrakodó	130.—
15. Zúzott kavics 1 m ³ loco kavics-, illetve bányarakodó	—
16. 1 fuvar (2 lovas) állványfa vagy szerszám úgy a pesti, mint a budai oldalon a város belterületén	—
17. 1 cariotta (1 lovas) napi díja	—
18. Egy 2 lovas fuvar napi díja	600.—
19. Vámon kívüli fuvarozás napi díja után 30% pótlék jár.	—
20. A munkagépek és állványok és kézi szerszámok használatáért, azoknak különfelesége szerint külön díj fizetendő.	—
21. Kőfejsze, vésők, ékek, súlyok kölcsöndíja naponként és drb-ként	5.—
22. Kokszkosár kölcsöndíjak „ naponként	4.—

*) 1 m³ anyag = 16 láda = 32 vödör.

b) Munkabérek:

	Korona
23. 1 építő-munkavezető fizetése óránként	16.—
24. 1 építő-segédmunkavezető „	14.—
25. 1 falazó kőmives „	8.50
26. 1 diszvakoló kőmives „	10.—
27. 1 fehérmunkás „	11.—

	óránként	Korona
28. 1 kőműves a lógó állványon		11.—
29. 1 állásoló munkavezető		9.—
30. 1 állásoló munkás		7.50
31. 1 habarcskeverő munkás		7.—
32. 1 férfi napszámos		6.—
33. 1 fiú		4.50
34. 1 női napszámos		4.20
35. 1 kőműves tanonc		5.50
36. 1 kubikos napszámos		8.—

II. Rabitzmunka.

a) Munkabérek:

1. Rabitz kőműves órabére		11.—
2. Gyakorlott napszámos Rabitz- és betonmunkás		6.—
b) Száraz gipszlemez a telepen átvéve m ² -ként		—
c) Száraz gipszdeszka a telepen átvéve m ² -ként		—

III. Ácsmunka.

1. Ács teleppallér fizetése óradij szerint		16.—
2. " állító pallér " " " " " " " " " " " "		14.—
3. " előmunkás " " " " " " " " " " " "		10.—
4. " segéd " " " " " " " " " " " "		8.50
5. " tanonc " " " " " " " " " " " "		5.50
6. " napszámos " " " " " " " " " " " "		6.—

IV. Kőfaragó munka.

1. Kőfaragó munkavezető fizetése órabér szerint		16.—
2. Elhelyező kőfaragó		10.—
3. Kőfaragó segéd		8.50
4. " tanonc		5.50
5. Férfi csiszoló		7.50
6. " (gránit)		11.—
7. Női		5.—
8. Férfi napszámos		6.—

Csiszoló munkáknál a felhasznált csiszoló anyagokért az órabérek 100%-a, szerszám élesítésért homokkőnél az órabérek 20%-a, mészkő- és márványnál 40%-a, gránitnál 50%-a felülfizetendő.

V. Burkoló munka.

a) Anyagárak:

	raktáron átvéve m ² -ként	Korona
1. Cementlap		130.—
2. Márvány mozaiklap		165.—
3. A'la mettlachi lap		250.—
4. Sárga keramit lap		165.—
5. Fehér fayence lap	100 drb	1000.—
6. Színes fayence lap	"	1200.—

b) Burkolat elhelyezéssel együtt, betonlap nélkül.

7. Cementlap burkolat	m ² -ként	245.—
8. Márvány mozaiklap burkolat	"	290.—
9. A'la mettlachi lap burkolat	"	335.—
10. Sárga keramitlap burkolat	"	250.—
11. Fehér fayence falburkolat	"	600.—
12. Színes fayence falburkolat	"	680.—

c) Munkabérek:

13. Betonos, vasbetonos, betonsimító óránként		8.50
14. Terrazzo készítő		10.—
15. Padló vagy falburkoló		10.—
16. Terrazzo csiszoló		8.50
17. Beton keverő		7.50
18. Mélyépítők (csatorna és hid)		10.—